

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЗАФІКСОВАНІ НЕ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

Ігор Вадимович ПРАСОЛОВ,

*здобувач ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна»*

Аналіз положень Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі (затвердженої Наказом МВС України від 07.11.2015 № 1395 [1]), дає змогу виокремити комплексне правове регулювання процедури документування деліктів на дорогах України. Зазначений нормативний акт виступає фундаментальним інструментом реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції, встановлюючи сувору послідовність дій посадових осіб від моменту виявлення порушення до прийняття рішення у справі.

Процесуальні особливості оформлення матеріалів ґрунтуються на розмежуванні випадків, коли складається протокол про адміністративне правопорушення, та випадків, коли розгляд справи відбувається безпосередньо на місці вчинення проступку з винесенням постанови. Відповідно до положень Інструкції, протокол складається лише у випадках, передбачених статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), зокрема коли право прийняття рішення у справі належить не поліції, а іншим органам (наприклад, суду при вчиненні ДТП або керуванні у стані сп'яніння). В інших ситуаціях поліцейський виносить постанову без складання протоколу, що є специфікою спрощеного провадження у сфері порушень правил дорожнього руху.

Ключовою вимогою до оформлення протоколу є його змістовна наповненість та відповідність встановленому бланку суворої звітності. У протоколі обов'язково зазначаються дата і місце його складання, посада та ПІБ особи, яка його склала, відомості про особу правопорушника, місце, час вчинення і суть правопорушення. Особлива увага приділяється зазначенню нормативно-правового акта, який було порушено (пункт Правил дорожнього руху). Важливою гарантією прав особи є обов'язок поліцейського роз'яснити особі її права, передбачені статтею 268 КУпАП [2], та внести до протоколу пояснення порушника або зауважити про його відмову від підпису.

У разі вчинення порушень, що спричинили пошкодження транспортних засобів, процедура оформлення суттєво ускладнюється. Обов'язковим додатком до протоколу стає схема місця ДТП, яка виконується з використанням графічних зображень та містить детальні заміри (прив'язку до стаціонарних об'єктів, розташування транспортних засобів, сліди гальмування тощо). Інструкція висуває високі вимоги до точності схеми, оскільки вона є основним доказом при судовому розгляді. Крім того, на зворотному боці

схеми фіксується перелік видимих пошкоджень транспортних засобів, що забезпечує об'єктивність оцінки завданих збитків.

Окремий блок норм Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, присвячений оформленню матеріалів у разі виявлення ознак алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Поліцейський зобов'язаний дотримуватися алгоритму проведення огляду на місці з використанням сертифікованих технічних засобів або направлення особи до медичного закладу. Оформлення акта огляду та залучення двох свідків (крім випадків відеофіксації) є критично важливими елементами, недотримання яких призводить до нікчемності зібраних доказів.

Процес винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення також має свої особливості. Постанова виноситься від імені органу поліції та має бути оформлена в електронному (через планшетний пристрій) або письмовому вигляді. Вона повинна містити опис обставин, встановлених при розгляді справи, докази, на яких ґрунтується висновок, та чітке зазначення розміру штрафу або виду іншого стягнення. Поліцейський зобов'язаний вручити копію постанови правопорушнику під підпис безпосередньо на місці. Якщо особа відмовляється від отримання, про це робиться відповідна відмітка, а копія надсилається поштою.

Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, також регламентує порядок вилучення документів. Зокрема, посвідчення водія вилучається лише у випадках, коли КУпАП передбачає можливість позбавлення права керування. При цьому обов'язковим є видача тимчасового дозволу. Такий підхід забезпечує баланс між державним примусом та збереженням прав громадян на пересування до остаточного рішення суду.

Важливим аспектом є використання технічних засобів контролю. На відміну від автоматичного режиму, при фіксації «не в автоматичному режимі» технічні засоби (відеореєстратори, камери-бодіками) використовуються як додаткове джерело доказів. Посилання на номер запису з відповідного пристрою обов'язково вноситься до протоколу або постанови, що створює доказову базу для подальшого оскарження дій поліції у судовому порядку.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що особливості оформлення матеріалів відповідно до Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, спрямовані на максимальну формалізацію процесу з метою мінімізації суб'єктивізму посадових осіб. Чіткий перелік необхідних відомостей, вимоги до графічних додатків (схем) та суворий контроль за бланками суворої звітності формують правовий каркас, який, з одного боку, забезпечує ефективність притягнення до відповідальності, а з іншого – надає громадянам інструменти для захисту своїх прав у разі процедурних порушень з боку правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1395, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 10.11.2015 за № 1408/27853. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон України від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.